

BOYD
IN SENARAE TRINITATIS
PLATONICAE
EXCERPTA

DE PLATONIS
ACTVM ORATORIVM
IN
GYMNASIO HALLENSIS

PATRONOS ET FAVTORES
HALLENSIS
GONIMANNUS GONIMANNUS
1800

DEUS VIVENS VIVENS VIVENS VIVENS
HALLENSIS
GONIMANNUS GONIMANNUS

Totius a Deo ipso promulgatae religionis. adeoque humanae salutis aedificium duobus nititur summis capitibus, seu dogmatibus primariis, mysterio scilicet *sacrosanctae trinitatis* et *filiū Dei humana carne induti*; quorum illud prisci ciuitatis christianae doctores *theologiam*, posterius *oconomiam* appellarunt. Neutrum horum ab vllō mortalium aut prorsus ignorari, aut ex sacris pandectis traditum negari potest, quisquis sempiternae salutis spem immotam animo vult concipere. Vtrumque vero tam arcto continetur vinculo, vt neque illa in diuina vnitate terna maiestas sine legitimae auctoritatis mediatore rite coli, neque ea hominem in suam admittere beneuolentiam vnionemque possit; neque merus homo officio mediatoris inter numen offensum hominemque refractarium legitime exsequendo parsit. Denique vtrumque nullis ingenii humani viribus, nullo rationis sibi relictae acumine aut excogitari potuit, aut in lucem proferri: sed potius mortalium sapientissimis et excellenti iugenio viris sine diuina publicatione prorsus fuit clausum et incognitum. Ac Trinitatis quidem dogma, quod *IUSTINVS MARTYR* rectissime mysterium vocat *ὑπὲρ νοῦν, ὑπὲρ λόγον, ὑπὲρ πᾶσαν κατάληψιν*, id est, mente, ratione omnique conceptu longe sublimius, non nisi ex diuinis oraculis mortalibus potuisse innotescere, ipse diuinus testatur codex Ioh. I, 18. *Deum nemo vidit vnquam, vnigena filius, qui in sinu patris est, is exposuit.* Quorum verborum sensus est, mortalium nemo vnquam

IV FONTES IMAGINARIAE TRINITATIS PLATONICAE.

vnquam essentiae diuinae cognitione intuitiua est gauisus, nec vilo iudicii humani acumine interior ejus conditio penetrari potest, aliisque animo exacte concipienda demonstrari: solus vnigenitus Dei filius, qui aeterna generatione perpetuo in patris sinu est, et perfectissima intuitiua diuinitatis cognitione gaudet, trinitatis in Deo mysterium testimonio suo, quod falli non potest nec fallere, fide certa excipiendum nobis parefecit. Alterum vero religionis palmarium caput totiusque salutis humanae immotum fundamentum, quod Dei filium, generis humani mediatorem in vtero virginis humana natura, a Spiritu sancto, vnione personali indutum et virgineo partu in lucem editum exhibet ad redemptionem generis humani absolueudam, et obeundum triplex mediatoris munus, Pauli effato **1 Tim. III, 16.** inter summa refertur arcana, quo inquit: sine controuersia magnum est pietatis mysterium: Deus apparuit in carne, iustificatus est per Spiritum, conspectus est ab angelis, fides illi habita est in mundo, sursum receptus est in gloriam, id est: filius Dei natiuitate sua et toto redemptionis humanae negotio, orbi decrerorum diuinorum plane ignaro demonstrauit, se solum vnica salutis humanae esse causam, a qua omnis solida diuinitatis cognitio et salutis humanae notitia mortalibus constet. Quare sacris ac diuinis his oculis plane aduersatur eorum opinio, qui in gentiliu vatum, praecipueque philosophorum quorundam scriptis dogma illud de trinitate inuenisse sibi visi sunt. Ex antiquissimis huc plerumque trahitur, quod cum **CEDRENO SVIDAS** in voce Thulis commemorat. Thulim scilicet, qui totius Aegypti regnum ad oceanum vsque tenuerit, secundis rerum successibus elatum, tempore belli Trojani ad Serapidis contendisse oraculum, factaque re diuina, haec quaesisse: dic nobis ignipotens vera, beate, qui cursum aetherium inclinas, quis ante meum regnum potuit tantum? aut quis erit post me? Quo facto sequens ei editum fuerit responsum:

Πρῶτα θεός, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς,

Σύμφυτα δὲ πάντα, καὶ εἰς ἓν ἰόντα,

Ὁ ἄριστος διόνιον etc. id est:

Principio Deus est, tum sermo, et Spiritus istis

Additur, aequaeva haec sunt, et tendentia in vnum

Hujusque aeterna potestas.

Sed.

Sed cum inter antiquos Aegyptiorum reges ne nomen quidem Thulis vsquam reperitur; nec Serapidis, id est, bouis oraculum aegyptiacum graeca lingua respondiſſe ſit credibile: tota potius narratio in tanto totius antiquitatis de eo ſilentio prorsus eſt ſuſpecta, et potius graeculi cuiusquam hominis chriſtiani, temporum recentiorum, piam ſuboler fraudem, qua gentilibus, ſuppoſitis oraculorum et ſibyllarum reſponſis cum ſacris paginis quodammodo conſonis perſuadere voluerunt, chriſtiano- rum ſacra eſſe antiquiſſima, et priſcis gentilium vatibus non incognita; adeoque vel horum auctoritate digna, quae firma ab iſpis fide excipian- tur. Nec SVIDAE CEDRENIQVE auctoritas poſt tot ſaeculorum inter- ſectum ſpatium oraculi huius certitudinem cuiquam perſuadere poteſt. Denique minime omnium diuinæ congruit ſapientiae, vt mendaciſſimi daemoneſis teſtimonio ſummum religionis dogma de S. Trinitate ad com- probandam mendaciſſimorum oraculorum in rebus diuinis auctoritatem detorqueatur. Haud meliori veritatis ſpecie obſcura quaedam Platonis eſſata a graecis non nullis patribus obtorto quaſi collo in dogma de S. Tri- nitate ſunt conuerſa. In primis eo trahitur locus Platonis ex epiſtola ejus ad Dionyſium ſecunda, ad quem ſcribit: *Dicendum tibi nunc eſt per aenigmata quaedam, vt, ſi quid huic tabellae vel mari vel terra contingat, qui eam legerit, intelligere non poſſit.* Quibus praemiſſis addit: *eſt au- tem ita; circa omnium regem cuncta ſunt; ipſius gratia omnia; ipſe pulchro- rum omnium cauſſa; circa ſecundum ſecunda, tertia circa tertium.* Tres hiſ verbis deſignari reges putant, primum cauſſam omnium rerum exi- miarum, ſecundum rebus ſecundis addictum; tertium tertius. Hic ſane Oedipo opus eſſet, qui hoc aenigma Platonicum ſolueret, et inde vni- tatem eſſentiae diuinæ trinitatemque perſonarum erueret. At praefo eſt nouus Oedipus, Juſtinus ſcilicet martyr; qui vero Platonis aenigma commentariis Sphinge obſcurioribus interpretatur. Is enim in ſecunda pro Chriſtianis apologia contendit, Platonem non creationem modo a Moſe, ſed id quoque accepiſſe, quod in Timaeo de filio Dei phyſica naturalique ratione dixerit hiſ verbis: *εχίασεν αὐτὸν ἐν τῷ παντὶ decuſſa- vit eum in vniuerſo,* quae verba de aenea cruce ad ſanctum tabernacu- lum, aduerſus venenatos ſerpentum morſus ſtatuta interpretatur. Quae cum Plato in Moſe legerit, nec intellexerit, crucis eſſe figuram, ſed de- cuſſatio-

VI FONTES IMAGINARIAE TRINITATIS PLATONICAE.

cussationis formam, quae literam X referat, animo complexus sit, eam, quae secundum principem deum sit, virtutem, decussatam esse in vniuerso, dixisse; ac denique verba Platonis, *tertia circa tertium* de spiritu Mosis, qui super aquas feratur, interpretatur. Hoc vero violentum interpretandi genus speciminis loco esse potest, quibus ingenii lusibus et detorsionibus graeci illi e Platoniorum schola patres, Iustinus, Clemens Alexandrinus, Origenes syncretismum quendam gentilis philosophiae et christianae religionis, per imprudentiam sunt moliti. Longe vero audacius saeculo post Christum natum tertio id tentarunt Platonicum illi Alexandrini philosophi, qui pugnancia inter se graecarum sectarum conciliaturi dogmata, nouum quoddam eclecticum philosophandi genus excogitarunt, quod denique in syncretismum Hermetico - Platonico - Christianum degenerauit. Statuerat Plato praeter Deum incorporeum aeternum, etiam materiam aeternam. Quae duo principia aeterna neque a se invicem dependentia et sibi fuerint opposita. Deum vero, cum optimus esset, materiam agitatum et temere fluentem in ordinem redigendo mundum ex ea condidisse. Quem ut modo cum ratione congruo conderet pulcherrimum, aeternum illud exemplar esse secutum, quod ratione et sapientia sola comprehendatur. Exemplar hoc vocabat ideam, vel potius ideas omnium rerum exemplares per se subsistentes, et intelligibilia, *ὄντως ὄντα*, vere existentia numerosque exemplares, ac denique mundum intelligibilem. Huic tribuebat essentiam propriam in Deo quidem radicatum, ab eo autem velut emanatione quadam distinctam. Quae exemplares ideae, quamquam in ratione diuina, tanquam mundo suo contineantur, per se tamen existant, ac materiae modificatae conjunctae, characteres ei essentiales ipsamque largiantur essentiam. Sic vero mundus ille in Deo idealis platonice, cum materia artissime copulatus, et per omnes res corporeas diffusus, mundum huncce, seu totum illud ex infinitis compositum partibus procreasse, a Platone statuebatur. Sic Plato ex mundo suo ideali, materiae formam essentialem largienti, materiae inde formata vnum conglutinabat et compingebat corpus, cui adhuc anima deesse videbatur, quae immensum hoc vniuersum et singula ejus membra animaret. Statuebat ergo mundi vniuersalem animam mediante ratione, id est mundo intelligibili ex Deo emanasse,

emanasse, quae per totum mundum singulasque ejus partes diffundatur. Quae cum ex diuino illo mundo ideali originem trahat, ipsa quoque sit diuina, eoque potissimum fungatur munere, vt hujus vniuersi singularumque ejus partium motum cursumque producat, dirigat atque moderetur. Astra inde coelestiaque non modo corpora statuebat animata, sed et humanas animas ejusdem mundi animae quasdam quasi esse propagines censebat. Haec est Hyle illa Theologiae Platonicae, quam clarissimus BRUCKERVS jure meritoque fanaticam vocat philosophiam, quae tota faueat enthusiasmo.

Iam vero restat, vt ostendamus, a quibus architectis et quomam artificio, primo deus ille platonicus, mundus ille idealis platonicus, et anima mundi platonica, id est imaginaria illa Platoniorum trinitas in Platone tantopere dispersa, in vnum coagmentata sit systema, et in ipsam disciplinam christianam insigni quadam metamorphosi translocata et surrogata. AMMONIVS ille SACAS in fine seculi post Christum natum secundi, christianis natus parentibus et in catecheticis Alexandrinorum schola educatus, philosophiae ductus amore, gentilium philosophorum in Alexandria scholas frequentabat, in philosophicam euectus cathedram, referente Porphyrio, et dissentientes philosophorum sectas, et religiones, quae omnes fere Alexandriae vigeabant, conciliari studebat. Cum vero ad gentilium defecisset religionem, omnes et philosophorum et religionum sectas vniam profiteri veritatem contendebat, quae, interpretatione adhibita, ad vniam familiam reuocari possent. Philosophiam in oriente natam, ab HERMETE Aegyptiis traditam, inde ad Graecos delatam, horum disputationibus esse deformatam; a PLATONE vero, optimo HERMETIS interprete integram puramque esse conseruatam. Quae vero in ea, more orientis, per symbola fictasque historias fuerint propolita, proprie a populis eorumque sacerdotibus intellecta, sinistre in deorum historias cultusque, fuisse transformata. Publicas religiones ad veterem philosophiam esse revocandas: Christum non veteres religiones abolere, sed earum modo errores corrigere voluisse, quippe qui vir egregius ac Deo gratus insignisque fuerit theurgus. Ejus vero sectatores magistri disciplinam corrupisse. Ex hujus AMMONII disciplina duo praeceteris insignes prodire discipuli, alter Christianus, ORIGENES scilicet adamantinus, alter gentilis, PLOTINVS. Et hic quidem AMMONII per vnde-cim annos auditor, a quo PORPHYRIVS Ammonianae philosophiae mysteria accurate imbibit. Hi igitur Ammonianae disciplinae sectatores, in primis PLOTINVS, PORPHYRIVS IAMBlichVS, more magistri sui syncretistico, vt ex noui foederis scriptoribus multa mutuabantur vocabula, e.g. ἀνακάλυψιν, Φωτισμὸν, παλιγγενεσίαν, quibus suam philosophiam excolebant, ita praecipue Platonica sua de Deo somnia, Deum primum, mundum idealem et animam mundi

VIII FONTES IMAGINARIAE TRINITATIS PLATONICAE,

mundi, multis ex sacris oraculis defunctis nominibus et phrasibus in crustabant. Sic PLOTINVS libro *περὶ τῶν τριῶν ἀρχικῶν ὑποστάσεων*, supremum Deum perfectissimum appellat, post quem secundum ponit mentem ab illo genitam, optimam omnium ejus imaginem, quae cum eo necessario sit, etsi separata et distincta, eumque intueatur. Quamquam igitur per Deum perfectissimum, patrem, per mentem filium, per amorem Spiritum sanctum designasse videri queat: minime tamen est dubitandum, eum PLATONIS Deum primum, mundum idealem, animamque mundi suppeditasse. Quid vero magis fanaticum Platónico mundo ideali, ejusdemque anima mundi potest cogitari? Tribus illis suis hypostasibus principalibus, ex syncretismo Ammoniacō prognatis recentiores illi Platonici promissa ex sc. sacra et pagana philosophia imposuere nomina. Primam hypostasin nuncuparunt modo primum ingenitum, modo patrem, itemque immobile, vnum, bonum, pulchrum, infinitum, primam potestatem, Deum primum, regem regum. Alteram a prima immediate genitam filium, Deum secundum, intellectum, *νῦν* atque *λόγον*, imaginem patris, ideam, mundum intellectualem, mundi artificem *δημιουργόν*. Tertiam amorem, mundi animam. Eorum itaque sententia summum probabilitatis obtinet gradum, qui statuunt, Platonicos illos Scholae Ammonianae affectas et PLOTINI successores Alexandrinos, qui prava vocis Petrinae imitatione, *ἐπεὶ γυνεῶν* vocabantur, ingenio magistri sui ejus modi syncretismum religionum eo scopo esse professos, ut viro- rumque, et christianorum et paganorum in Schola sua retinerent adplausum. Verum enim vero cum neque *λόγον* in carne, neque sacrificium ejus pro mundi peccatis admitterent, quem Schola catechetica profitebatur: satis prodidere, philosophiae suae doctrinam crucis lapidem offensae et petram scandali esse, sine qua nulla datur salus.

Sed properandum mihi sentio ad declarandum hujus scripti scopum, pietatem nempe Gymnasii in *memoriam Oelhasianam*, quae crastina luce publicis verbis recoletur. Verba autem facturi sunt in actu oratorio duo primi ordinis ciues, et quidem

IOH. CHRISTOPH. PERLBERG, Stasfurtensis, *Academiam Platoniam, humanae sapientiae fontem* sermone patrio delineabit.

GEORG. CHRIST. ROSENSCHOM, Onoldino-Francus, *samam Platonis in triplici academia attica perennantem* stilo latino declarabit, memoriamque OELHASIANAM recolet.

Quibus RECTOR *Academiam Christi in terris, diuinæ sapientiae publicum fontem*, cum fausta appreciatione subjunget. Quos ut benevole audiant

PATRONI ac FAVTORES Gymnasii, cum debita honoris obseruantiaque significatione rogantur, obsecrantur.

P. P. a. d. VI. Ian. MDCCLXVIII.

W 78

H 1856 3.

FONTES
IMAGINARIAE TRINITATIS
PLATONICAE
EXQVIRIT,

SIMVLQVE AD
ACTVM ORATORIVM
IN
GYMNASIO HALLENSI,

HOR. CLXVIII.

PAT

ORES

IO

AVST,

செய்து உ

செய்து உ

VIII.

